

Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų
komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir
darbo komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių
komitetui

2026 m. vasario 12 d., Nr. 26–018AR

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1022

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) šiuo raštu papildo savo 2026 m. sausio 26 d. raštą Nr. 26–006AR, kuriuo jau kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komitetą, Socialinių reikalų ir darbo komitetą bei Žmogaus teisių komitetą, atkreipdama dėmesį į Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPĮ) Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1022 (toliau – UTPĮ projektas) nuostatas, kuriose ir toliau išlaikomos šiuo metu galiojančios neproporcingos pasekmės darbdaviams, padariusiems pažeidimus, susijusius su nedeklaruotu darbu. Žemiau teikiame papildomus pastebėjimus.

I. Dėl sankcijų darbdaviams taikymo pagal siūlomus UTPĮ pakeitimus

LVK atkreipia dėmesį, kad sankcijas už pažeidimus, numatytas keičiamo UTPĮ 35 straipsnio 1 dalies 16 punkto a papunktyje, 50 straipsnio 1 dalies 19 punkto a papunktyje, taip pat 63 straipsnio 1 dalies 4 punkte ir 63 straipsnio 2 dalies 4 punkte, siūloma darbdaviams taikyti tuo atveju, jeigu nuo nutarimo administracinėje byloje dėl padarytų pažeidimų yra praėję mažiau nei vieneri metai.

Pažymėtina, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą sankcijos už minėtuose straipsniuose nustatytus pažeidimus taikomos tais atvejais, kai vienerių metų laikotarpis nėra praėjęs nuo dienos, kurią buvo sumokėta paskirta bauda arba įvykdytas nustatytas įpareigojimas. Priėmus siūlomus pakeitimus ir pakeitus vienerių metų laikotarpio skaičiavimo pradžią, kyla rizika, kad, taikant naująjį reguliavimą retrospektyviai, laikotarpis, praėjęs nuo baudos sumokėjimo netektų teisinės reikšmės, o būtų vertinamas tik laikotarpis nuo nutarimo administracinėje byloje įsiteisėjimo dienos. Dėl to gali susiklostyti situacijos, kai įmonėms, kurioms pagal šiuo metu galiojančias UTPĮ nuostatas griežtos sankcijos neturėtų būti taikomos, įsigaliojus pakeitimams tokios sankcijos taptų taikytinos. Tikėtina, kad gali atsirasti ir neproporcingų ar nepagrįstų atvejų, kai dėl retrospektyvaus reguliavimo taikymo, įsigaliojus naujoms įstatymo nuostatomis, įmonei būtų ne tik draudžiama įdarbinti užsieniečius, bet ir galėtų būti panaikinami visų joje dirbančių užsieniečių leidimai laikinai gyventi (toliau – LLG).

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą problematiką, siūlome papildyti UTPĮ projektą nuostatomis, kurios aiškiai įtvirtintų, kad siūlomas teisinis reguliavimas nėra taikomas retrospektyviai, t. y. jis netaikomas iki UTPĮ projekto įsigaliojimo susiklosčiusiems teisiniams santykiams. Tokiu būdu būtų užtikrintas teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių principų laikymasis.

II. Dėl užsieniečių teisės likti ir dirbti nagrinėjant LLG pakeitimo prašymą

Atkreipiame dėmesį, kad pritariame UTPĮ projekto 7 straipsniu keičiamo 22¹ straipsnio 1 dalies papildymui 5 punktu, kuriuo siūloma įtvirtinti, jog užsieniečiams, kurių leidimo laikinai gyventi (toliau – LLG) galiojimas pasibaigia nagrinėjant jų prašymą pakeisti LLG, būtų leidžiama likti Lietuvos Respublikoje ir tęsti darbą iki bus priimtas sprendimas dėl pateikto prašymo, išduodant jiems registracijos pažymėjimą. Vis dėlto, siekiant užtikrinti efektyvų ir sklandų šio pakeitimo praktinį įgyvendinimą, būtina papildomai užtikrinti, kad:

- (I) tuo laikotarpiu, kai yra laukiama sprendimo dėl LLG pakeitimo ir registracijos pažymėjimas dar nėra išduotas, užsienietis turėtų aiškiai apibrėžtą teisėtą pagrindą likti ir dirbti Lietuvos Respublikoje, taip pat galėtų būti komandiruojamas dirbti į kitas valstybes;
- (II) užsieniečio registracijos pažymėjimo prašymo pateikimo ir išdavimo procedūra būtų aiškiai apibrėžta bei suderinta tarp atsakingų institucijų (Vidaus reikalų ministerijos, Migracijos departamento, Valstybinės darbo inspekcijos (toliau – VDI) ir kt.);
- (III) būtina papildomai užtikrinti, kad VDI, esant šiuo pakeitimu nustatytoms sąlygoms, netaikytų Lietuvos Respublikos darbo kodekso 60 str. 1 d. 7 punkto nuostatų dėl privalomo darbo sutarties nutraukimo be įspėjimo, grindžiamo tuo, kad „*darbo sutartis prieštarauja įstatymams ir šių prieštaravimų negalima pašalinti*“. Toks siūlymas teikiamas atsižvelgiant į tai, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą darbuotojo, netekusio LLG, atleidimas iš darbo laikomas imperatyvia pareiga, o tolesnis darbo santykių tęsimas su tokiu darbuotoju gali būti kvalifikuojamas kaip nelegalus darbas. Todėl aiškus ir nuoseklus siūlomo reguliavimo įtvirtinimas bei suderintas jo taikymas praktikoje yra būtini siekiant užtikrinti teisinį aiškumą ir išvengti nepagrįstų sankcijų darbdaviams.

III. Dėl siūlomo ribojimo pateikti LLG prašymą Lietuvos Respublikos teritorijoje

Pažymime, kad nepritariame keičiamo UTPĮ 28 straipsnio papildymui 2¹ dalimi, nes vadovaujantis nustatomu pakeitimu, Šengeno ar kitų ES valstybių narių išduotas nacionalines vizas turinys užsieniečiai nebegalės pateikti prašymo dėl LLG išdavimo Lietuvos Respublikos teritorijoje.

UTPĮ projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad „*Tokiu būdu būtų užtikrinta, kad į Lietuvos Respubliką atvyktų jau dėl grėsmių patikrinti užsieniečiai, taip pat būtų išvengta piktnaudžiavimo, kai dėl prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi siekiama gauti Šengeno vizą, kurios paskirtis yra visai kita.*“ Vis dėlto nėra aišku, kokio pobūdžio piktnaudžiavimas turimas omenyje, koks jo mastas ir kiek konkrečiai tokių atvejų yra nustatyta praktikoje.

Atkreiptinas dėmesys, kad užsieniečiai, atvykstantys su kitų Šengeno valstybių išduotomis galiojančiomis vizomis, jau yra patikrinti pagal Šengeno *acquis* reikalavimus, įskaitant patikras per Vizų informacinę sistemą (VIS) ir Šengeno informacinę sistemą (SIS). Todėl abejotina, ar siūlomas ribojimas objektyviai prisidėtų prie papildomo saugumo užtikrinimo.

Be to, net ir tuo atveju, jei Lietuvos Respublika atsisakytų išduoti LLG, vadovaujantis galiojančiu Šengeno teisiniu reguliavimu, asmens, teisėtai turinčio galiojančią Šengeno vizą, buvimas Lietuvos Respublikoje negalėtų būti ribojamas vien dėl tokio atsisakymo fakto. Atsižvelgiant į tai, UTPĮ projekto aiškinamajame rašte pateiktas teiginys, kad tokie asmenys „*tiesiog būna Lietuvoje*“, nėra

pakankamai aiškus ir teisiškai pagrįstas. Įvertinus, kad UTPĮ projekto rengėjai nepateikia duomenų apie tokių atvejų apimtį ar jų daromą neigiamą poveikį valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar migracijos sistemos veikimui, darytina išvada, jog siūlomo ribojimo būtinybė ir proporcingumas nėra pakankamai pagrįsti.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė